

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobce: **M. C.**, zastoupen JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Rumunská 1798/1, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/99101-911, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2024, č. j. 16 Ad 9/2022 - 62,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anitě Pešulové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 1 573 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka pro hlavní město Prahu snížil rozhodnutím ze dne 18. 3. 2022, č. j. 15512/2022/AAN, dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí žalobce z částky 1 743 Kč na 1 116 Kč měsíčně od 1. 2. 2022. Žalovaný potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně rozhodnutím ze dne 7. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/99101-911.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného před Městským soudem v Praze (dále jen „městský soud“), který žalobu zamítl. Městský soud neshledal důvodnou námitku neplatnosti rozhodnutí pro nedostatky podpisu úřední osoby. Neztotožnil se pak ani s námitkami směřujícími proti podstatě snížení dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí, jestliže důvodem pro snížení byla valorizace výše starobního důchodu. Neexistuje totiž žádné pravidlo zaručující automatické zvyšování všech sociálních

dávek. Naopak ve snížení této dávky se logicky promítla valorizace starobního důchodu. Pro výpočet příspěvku na živobytí je relevantní výše částky živobytí a výše životního a existenčního minima. Po jejich přepočtení právě s přihlédnutím ke zvýšení starobního důchodu proto logicky došlo ke snížení dávky pomoci v hmotné nouzi. Sám žalobce také připustil, že částky životního minima se v průběhu roku 2022 opakovaně navyšovaly, což se sice neodrazilo ve výpočtu dávky od 1. 2. 2022, ovšem lze z toho dovodit, že výše dávek byla průběžně aktualizována.

[3] Na námitku žalobce týkající se porušení čl. 30 Listiny základních práv a svobod městský soud reagoval tak, že sociálních práv se lze domáhat pouze v mezích prováděcích zákonů. Jejich konkretizace je výlučnou pravomocí zákonodárce a zásahy soudní moci jsou v jejich případě omezeny pouze na zjevné excesy. Žalobcovy celkové příjmy navíc zůstaly i po snížení dávky pomoci v hmotné nouzi na stejné úrovni. Nelze proto dle městského soudu souhlasit s jeho tvrzením, že by jej stát snížením příspěvku na živobytí uvrhnul na „sociální dno“.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel polemizuje s podstatou snížení dávky pomoci v hmotné nouzi, tedy s tím, že důvodem jejího snížení byla valorizace starobního důchodu. Také nesouhlasí s tvrzením, že je výlučně v pravomoci zákonodárce, jakou výši příspěvků na živobytí a životního minima stanoví. Zákonodárce je předně vázán ústavním pořádkem, zejména čl. 30 Listiny, ale také mezinárodními smlouvami a závazky vyplývajícími z členství v Evropské unii. Argument soudu, že zákonodárce průběžně navyšuje částky životního minima, ačkoli do výpočtu žalobcovy dávky od 1. 2. 2022 se taková změna nepromítla, považuje za zcela nepřipadný. Právě z toho vyplývá, že článek 30 Listiny byl porušen, a to s ohledem na pozdní aktualizaci výše této částky.

[6] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že výše dávky byla stanovena v souladu se zákonem. Také zdůraznil, že dávka pomoci v hmotné nouzi - příspěvku na živobytí slouží k zajištění životních potřeb až subsidiárně a odvíjí se od majetkových poměrů žadatele; je tedy logické, že se každé zvýšení příjmů žadatele projeví v její výši. Tato dávka má garantovat příjemci základní potřeby na určité minimální a nikoli optimální úrovni. Stěžovatel pak nebrojí proti výpočtu dávky, ale proti jejímu snížení principiálně, a to z důvodu rozporu s ústavním pořádkem a mezinárodními závazky, tento rozpor však nijak neupřesňuje.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná a byla podána v zákonné lhůtě. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým

pokračování

významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS., v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. Posuzovaná kasační stížnost však nesplňuje žádnou z těchto podmínek.

[8] K problematice sociálních práv obecně i konkrétně práva na přiměřené hmotné zabezpečení a pomoc v hmotné nouzi podle čl. 30 Listiny, jehož se stěžovatel dovolává, existuje početná judikatura jak Nejvyššího správního soudu, tak Ústavního soudu, od níž není důvodu se odchýlit a jakkoliv ji na případě stěžovatele měnit.

[9] Ta vychází z povahy dávek sociální pomoci, mezi něž náleží i dávky pomoci v hmotné nouzi a pro které je typická subsidiarita. Nastupují tedy až v případě, kdy není k dispozici plnění z žádného jiného systému, respektive taková plnění byla vyčerpána a potřeba zajistit základní životní potřeby jednotlivce trvá (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014 - 28).

[10] Nejvyšší správní soud již také poznamenal (viz například rozsudek ze dne 13. 7. 2022, č. j. 6 Ads 298/2021 - 38), že příspěvek na živobytí jako dávka pomoci v hmotné nouzi je sociálním právem dle čl. 30 Listiny, přičemž podrobnosti pro jeho uplatnění stanoví zákon (čl. 30 odst. 3 Listiny). Současně platí, že tohoto práva se lze domáhat toliko v mezích prováděcího zákona (čl. 41 odst. 1 Listiny). Zákonodárce má tedy v oblasti sociálních práv široký prostor pro uvážení, přičemž musí zachovat podstatu a smysl uvedeného práva (čl. 4 odst. 4 věta první Listiny).

[11] V případě sociální události v podobě hmotné nouze tak Listina zaručuje pouze pomoc nezbytnou k zajištění základních životních podmínek; nezaručuje nárok na určitou výši dávky. Stanovení podmínek pro přiznání příspěvku na živobytí i jeho výši je v pravomoci zákonodárce (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014 - 20, nebo ze dne 22. 6. 2011, č. j. 4 Ads 54/2011 - 76). Soudy zásadně neposuzují vhodnost či účelnost právní úpravy těchto dávek, ledaže by šlo o zjevný exces zasahující do samotné podstaty sociálního práva (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2020, č. j. 3 Ads 95/2018 - 58, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08, bod 78, nebo ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/08, bod 90).

[12] Kasační soud proto dospěl k závěru, že úvahy městského soudu z těchto postulátů nikterak nevybočují, a naopak jsou s nimi v souladu. Městský soud se nijak neodchýlil od judikatury kasačního soudu a nedopustil se ani hrubého pochybení při výkladu hmotného či procesního práva, které by mohlo mít dopad na hmotněprávní postavení stěžovatele.

[13] Soud nemíní jakkoli zpochybňovat či zlehčovat tíživou ekonomickou situaci stěžovatele, avšak současně neshledal podstatný přesah jeho vlastních zájmů. Kasační stížnost proto odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[14] O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný sice byl v řízení úspěšný, právo na náhradu nákladů řízení však rovněž nemá (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

[15] Městský soud ustanovil stěžovateli usnesením ze dne 27. 12. 2023, č. j. 16 Ad 9/2022 - 48, zástupcem advokátku JUDr. Anitu Pešulovou. V řízení o kasační stížnosti soud přiznal této zástupkyni odměnu za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti). Za ten jí náleží mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč [§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Tuto částku soud zvýšil o 273 Kč připadající na daň z přidané hodnoty, kterou je advokát jako plátce DPH povinen odvést (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Částka v celkové výši 1 573 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu